

TRANSLATION SOON

Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu

Posiedzenie nr 52 w dniu 23-10-2013 (2. dzień obrad)

Oświadczenia.

Poseł Piotr Polak:

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! W dniu dzisiejszym mija rocznica urodzin Jana Czochralskiego. Urodził się on 23 października 1885 r. w Kcyni, małym miasteczku niedaleko Bydgoszczy, w szanowanej rodzinie stolarskiej. Był ósmym z dziewięciorga dzieci. Gdy miał 16 lat, przeniósł się do Krotoszyna, gdzie podjął pracę w aptece. W roku 1904 wyjechał do Berlina i tam, pracując, równoległe zdobywał wykształcenie. W roku 1910 otrzymał tytuł inżyniera chemika na politechnice berlińskiej.

Sześć lat później, w roku 1916, Czochralski dokonał odkrycia, które po latach okazało się jego największym osiągnięciem: opracował metodę pomiaru szybkości krystalizacji metali. Według anegdoty przez roztargnienie zamiast w kałamarzu zanurzył stalówkę pióra w tyglu z roztopioną cyną i, wyciągając pióro, uzyskał pręcik metalu. Metoda wytwarzania monokryształów przez wyciąganie jest powszechnie stosowana w produkcji kryształów, zwłaszcza półprzewodnikowych, które służą do budowy tranzystorów używanych w elektronice.

W roku 1924, będąc jeszcze w Niemczech, opatentował kolejny wynalazek, który przez wiele lat był powszechnie stosowany przez kolej niemiecką. Mówię tutaj o łożyskach ślizgowych.

W roku 1928 na prośbę prezydenta Polski i równie wybitnego chemika Ignacego Mościckiego Czochralski wrócił na stałe do Polski. Objął stanowisko profesora na Politechnice Warszawskiej, a w roku 1929 został doktorem honoris causa. W czasie wojny kierował Zakładem Badań Materiałów, który został utworzony za zgodą okupanta. Ta zgoda kiedyś zaszkodziła panu profesorowi, ponieważ po wojnie oskarżono go o współpracę z okupantem i na kilka miesięcy trafił do aresztu w Piotrkowie Trybunalskim. Uniewinniony został z powodu braku winy, ale w grudniu roku 1945 władze Politechniki Warszawskiej pozbawiły pana profesora tytułu profesorskiego.

W sierpniu tegoż roku wrócił do swojego rodzinnego miasteczka, do Kcyni, gdzie założył małą firmę chemiczną, podjął działalność jako mały przedsiębiorca. Ta jego działalność nie trwała długo, bowiem brutalna rewizja przeprowadzona przez Urząd Bezpieczeństwa w jego mieszkaniu w Kcyni doprowadziła go do ataku serca i 22 kwietnia 1953 r. prof. Czochralski zmarł w szpitalu w Poznaniu.

Prof. Jan Czochralski był autorem lub współautorem ponad 120 publikacji naukowych, wielu wynalazków i patentów. Do dziś jest najczęściej cytowanym polskim uczonym, częściej niż Mikołaj Kopernik czy Maria Skłodowska-Curie. Jego największym osiągnięciem okazała się wspomniana metoda wytwarzania monokryształów. Można przypuszczać, że gdyby prof. Czochralski żył kilkanaście lat dłużej i doczekał rozkwitu elektroniki półprzewodnikowej, Polska miałaby prawdopodobnie drugiego noblistę w naukach ścisłych.

W roku 2011 odnaleziono dokumenty, które pozwoliły jednoznacznie potwierdzić współpracę prof. Czochralskiego, ale nie z okupantem, a z wywiadem Komendy Głównej Armii Krajowej. W tej sytuacji Senat Politechniki Warszawskiej uchwałą z 29 czerwca 2011 r. całkowicie zrehabilitował prof. Czochralskiego.

W dniu dzisiejszym przy koordynacji i organizacji akcji przy współpracy Polskiego Stowarzyszenia Dziennikarzy Naukowych, jak również Instytutu Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk przeprowadzana była w Polsce akcja poświęcona temu wspaniałemu wybitnemu uczonemu. Akcja jest również związana z Rokiem Jana Czochralskiego, co uczciliśmy stosowną decyzją Sejmu, stosowną uchwałą. Ten rok jest obchodzony w roku bieżącym. (Dzwonek)

Ta akcja polegała na tym, że apelowano o to, aby każdy z nas, kto ma przy sobie urządzenie, które zawiera kryształy Czochralskiego, a tych urządzeń jest bardzo dużo - telefony komórkowe, tablety cyfrowe, aparaty fotograficzne, odtwarzacze, przenośne konsole itd. - chociaż przez kilka sekund, przez kilka chwil zaprezentował je opinii publicznej, co z przyjemnością czynię z mównicy sejmowej, pokazując tablet, w którym również są monokryształy prof. Czochralskiego. Dziękuję. (Oklaski)